

VEREENIGING
VOOR PENNINGKUNST
TE AMSTERDAM

TIENDE
JAARVERSLAG
1935

V e r e e n i g i n g v o o r P e n n i n g k u n s t
=====

AGENDA

voor de J a a r v e r g a d e r i n g
van de Vereeniging voor Penningkunst
op Maandag 6 April 1936 te 11½ ure v.m.
te 's-Gravenhage, in "Pulchri Studio"

- 0 -

1. Opening door den Voorzitter.
2. Notulen der vorige Jaarvergadering.
3. Uitbrengen door den Secretaris van het verslag over het tiende Vereenigingsjaar (1935).
4. Rekening en Verantwoording van den Penningmeester.
5. Benoeming van een bestuurslid in de plaats van den heer H.J.M.Ebeling, aan de beurt van aftreden, doch herkiesbaar.
6. Benoeming van een bestuurslid, in verband met het overlijden van den heer J.Hulshoff Pol.
7. Benoeming van een lid van den Penningraad, in de plaats van den heer J.Hulshoff Pol.
8. Benoeming van een kascommissie.
9. Begroeting en werkplan voor 1936.
10. Mededeeling van het Bestuur.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

- 0 -

V e r e e n i g i n g v o o r P e n n i n g k u n s t
=====

's-Gravenhage, 24 Maart 1936

L.S.,

Het Bestuur heeft het genoegen U hierbij het Jaarverslag over 1935 aan te bieden en hoopt, dat de inhoud wederom Uw belangstelling moge hebben.

Leden, die voor het volgend Jaarverslag een bijdrage wenschen te leveren, worden verzocht deze vóór 1 November a.s. te zenden aan den Secretaris-Penningmeester, tevens Redacteur, waarbij moet worden opgemerkt, dat deze zich het recht voorbehoudt, de artikelen in overleg met den schrijver te bekorten of te wijzigen of wel bijdragen, die hem minder geschikt voorkomen niet op te nemen.

Leden, die hun contributie voor 1936 nog niet betaald hebben, worden verzocht, ter vermindering van administratie- en incassokosten, deze zoo spoedig mogelijk te storten op de girorekening van de Vereeniging voor Penningkunst (No.96820 's-Gravenhage).

Over contributie, welke op 15 April nog niet is betaald, wordt na dien datum, verhoogd met f.0.15 voor incassokosten, beschikt.

De kwitantie (tevens bewijs van lidmaatschap) wordt gelijktijdig met den eersten penning 1936 toegezonden.

HET BESTUUR.

VEREENIGING
VOOR PENNINGKUNST
TE AMSTERDAM

TIENDE
JAARVERSLAG
1935

BESTUUR

C. G. VATTIER KRAANE,	Voorzitter	
A. O. VAN KERKWIJK,	Secretaris-Penningmeester	
Dr. M. R. J. BRINKGREVE	}	
H. J. M. EBELING		
† J. HULSHOFF POL		
Mr. J. F. VAN ROYEN		Leden
Mr. A. STARING		
Jhr. Ir. A. C. VON WEILER		

PENNINGRAAD

† J. HULSHOFF POL
A. O. VAN KERKWIJK
Mr. A. STARING
Jhr. Ir. A. C. VON WEILER

SECRETARIAAT

NASSAULAAN 22 — 's-GRAVENHAGE
GIRONUMMER DER VEREENIGING 96820

† Bij het ter perse gaan van dit verslag bereikte ons het droevig bericht, dat de heer Hulshoff Pol op 10 Februari 1936 te 's-Gravenhage is overleden.

LEDEN

Mevr. E. J. Aalders—Cruijff	Rotterdam
Algemeen Nederlandsch Verbond	's-Gravenhage
H. Annegarn	's-Gravenhage
Mevr. C. A. Annegarn—Graauw.	's-Gravenhage
A. Arnoldussen	Apeldoorn
F. L. G. d'Aumerie	Scheveningen
P. J. van Baarda	Batavia (C)
Mej. G. L. A. Baumgart	Rotterdam
Dr. W. F. Bax	Amsterdam
H. J. Beekman	Amsterdam
Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland	's-Gravenhage
A. C. J. Begeer	Calw (Würt.)
Carel J. A. Begeer	Wassenaar
J. Beintema	Breda
A. J. Bemolt van Loghum Slaterus	Arnhem
Jac. Bennink	Bandoeng
Mevr. N. Bense—Jacques	Medan
B. W. Berenschot	Tjilatjap
A. Bernard	Leiden
Ir. J. F. Bethe	Amsterdam
Ph. C. Beylsmit	Amsterdam
Bibliothèque Royale de Belgique	Brussel
F. H. Bisschop	Kendal
Mr. W. Bisschop	's-Gravenhage.
D. Blok	Lisse
A. J. M. Blomjous.	Breda
J. Th. Boelen	Maarn
C. J. A. Boom	's-Gravenhage
B. Bos	Arnhem
O. J. Bosker	Hippolytushoef
Mej. M. H. Bottenheim	Amsterdam
H. Brans	Soekaboemi
Jan Breukink	Dieren
Mej. H. Brinkgreve	Utrecht
Dr. M. R. J. Brinkgreve	Voorschoten
Ir. J. J. van den Broek.	Dordrecht
Ir. M. J. Broekman	Curaçao
Dr. W. Bronkhorst	Bilthoven
Ch. A. Brugma	Scheveningen
A. G. de Bruyn	Oldenzaal
F. de Bruyn	Amsterdam
Mevr. E. A. van Buiren	Charlois
J. Burgij	's-Gravenhage
Mevr. H. C. G. Callenfels—Hildebrandt	Wassenaar
E. Caspers	Leeuwarden
Mevr. L. G. van der Chijs—de Bruyn	Baarn

Dr. Hk. Cohen	Rotterdam
W. H. H. Cordang	's-Hertogenbosch
Mr. A. le Cosquino de Bussy	Amsterdam
G. H. Crone	Amsterdam
A. W. Daale	Rotterdam
M. Daniëls	Curacao
E. Deddes	Rotterdam
Mevr. Dr. K. Dedert	Tg. Balei
Ir. P. W. Deerns	's-Gravenhage
Mevr. C. Defaïs—Van Dijk	Bandoeng
Firma J. G. Dekker	Hilversum
Ds. W. A. Dekker	Scharnegoutum (Fr.)
Mr. G. H. M. Delprat	Amsterdam
H. Dcmmers	Amsterdam
F. W. Diehl	Soerabaia
Ir. A. E. Dinger	Heerlen (L.)
Mej. L. C. Dinger	Lawang
Ir. R. J. Dinger	Cheribon
S. Dirkwager	Hillegersberg
Mr. H. J. de Dompierre de Chauffepié	Batavia
Dr. J. A. van Dongen	Amsterdam
J. J. van Dorsten	Soerabaia
A. Drees	Santpoort
H. Dronkers	Hedel
Dr. B. H. Dryber	Laren (N.-H.)
Toon Dupuis	's-Gravenhage
J. F. Duwaer	Amsterdam
A. J. van Dijk	Oegstgeest
Mr. G. H. Dijkmans van Gunst	's-Gravenhage
H. J. M. Ebeling	's-Hertogenbosch
J. H. P. de l'Ecluse	Batavia
J. B. Eekhout	Bandoeng
H. J. Ekker	Hengelo (Ov.)
Th. van Erp Jr.	Voorschoten
H. J. Etienne	Delft
Dr. M. A. Evelein	's-Gravenhage.
Ir. C. J. Evers	Soerabaia
Mevr. H. van Eysden—Leinweber	Driebergen
H. Fechner	Batavia
Mr. W. N. Felhoen Kraal	Wormerveer
C. J. P. Bar ^{ssc} van der Feltz—Lotsy	Bussum
Mr. J. A. Fontein	Haarlem
Dr. H. A. Fonteijn Kuijpers	Rotterdam
D. N. E. Fränckle	Djocja
Mr. J. W. Frederiks	's-Gravenhage
M. H. J. M. Frerichs	's-Gravenhage
Ir. Ch. G. G. von Freyburg	Probolinggo
J. Gerritsen	Semarang
Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken, Gerritsen en Van Kempen	Zeist

Mr. D. Giltay Veth	Amsterdam
Jac. J. van Goor	Utrecht
L. van der Grinten	Ginneken
Dr. W. L. Groeneveld Meyer	's-Gravenhage
H. G. van Grol	Vlissingen
A. Ch. de Groot	's-Gravenhage
Anton H. M. de Groot	Rotterdam
J. H. A. Gualthérie van Weezel	Barendrecht
H. J. van Gulpen	Batavia
Mej. L. J. van Gijbland Oosterhoff	's-Gravenhage
Mr. R. Haffmans	Nijmegen
J. Haitsma	Amsterdam
E. Hamakers	Scheveningen
G. G. Hardenberg Wzn.	Rotterdam
J. M. van Hardeveld	Amsterdam
A. ter Harmsel	Rijssen
Mr. A. W. Hartman	's-Gravenhage
Mevr. A. A. van Hattum—Dekker	Beverwijk
H. van Heeswijk	's-Gravenhage
Dr. H. P. Heineken	Amsterdam
Dr. J. W. A. van Hengel	Utrecht
J. J. Hens	Amsterdam
F. H. Hermans	Batavia (C.)
J. Th. C. M. Heymans	Batavia (C.)
G. P. L. Hilhorst	Djocjakarta
F. A. Hoefer	Zeist
Mr. J. E. Hoekstra	Amsterdam
M. J. Hoekstra	Soerabaia
Mevr. A. W. Hoette	Rotterdam
A. P. van Hoey Smith	Rotterdam
Mr. P. Hofstede de Groot	Amsterdam
A. de Hoog	Batavia (C.)
C. Hoogendoorn	Leiden
J. Z. van Hoorn	's-Gravenhage
B. Hooykaas Bzn.	Rotterdam
Mej. J. G. Hörchner	Amsterdam
J. P. Hörchner Jr.	Amsterdam
H. Hotke	's-Gravenhage
Dr. H. Houben	Breda
Joachim van Houweninge	's-Gravenhage
K. Hoyer	Rotterdam
Dr. J. C. Hubach	Bandoeng
Jaap Hudig	Amsterdam
W. J. F. M. Baron van Hugonpoth tot Aerdt	Overasselt
Mevr. K. J. Huineman—Kaas	Terneuzen
B. J. Huurman Jr.	Leiden
Dr. H. F. Hymans van Anrooy	Soerabaia
J. C. van Ingen	Soerabaia
Ir. A. C. Ingenegeren	Zeist
J. Ingen-Housz	Breda

P. W. Jährling	Batavia
Dr. R. F. D. Janssen	Djocjakarta
G. F. Jaquet	Rotterdam
J. J. Jiskoot	Batavia (C.)
Mevr. J. E. C. de Joncheere—Sayers	Dordrecht
A. de Jong	Lceuwarden
G. de Jong	Soerabaia
Drs. J. de Jong	Nijmegen
W. H. de Jonge	Poerwakerto
Mr. C. M. J. de Jongh	Haarlem
I. Joppe	Brielle
J. G. Kaan	Bandoeng
R. A. Kaiser	Bloemendaal (N.H.)
C. J. M. C. Kalis	Voorburg (Z.H.)
L. C. Kalis	Delft
D. M. Kan	Amsterdam
H. R. Karthaus	Breda
M. A. J. Kelling	Bandoeng
A. O. van Kerkwijk	's-Gravenhage
J. H. Th. O. Kettlitz	Utrecht
H. P. J. van Ketwich Verschuur	Batavia (C.)
W. E. Keuning	Eerbeek
Khouw Keng Tjong	Batavia (C.)
Jhr. Mr. F. H. van Kinschot	Alkmaar
B. Klaare	's-Gravenhage
S. Klinkenberg	Haarlem
W. Knap	Amsterdam
D. M. G. Koch	Bandoeng
Kon. Oudheidkundig Genootschap	Amsterdam
Mevr. F. Korpershoek-van Buiren	Wassenaar
C. J. Kortebach	Voorburg
A. de Koster Jr.	Leiden
G. Kranenburg	Batavia (C.)
J. Kriege	Woerden
J. H. Kruijer	Haarlem
J. W. Kuiper	Soerabaia
J. H. B. Kuneman	Soerabaia
C. F. A. Küppers	Batavia (C.)
Jhr. Mr. G. E. F. J. de Kuyper	's-Hertogenbosch
H. Landstra	Leeuwarden
F. Langlois van den Bergh	Batavia (O.)
K. van Lanschot	's-Hertogenbosch
Th. J. Laponder	Soerabaia
G. H. van Leeuwen	Voorschoten
A. Leinse	Voorschoten
Mevr. Douair. J. E. van Lelyveld-v. d. Wijck	Amersfoort
Jhr. F. J. E. van Lennep	Amsterdam
Ir. J. W. L. van Ligten	Soerabaia
G. J. Ligthart	Bilthoven
Th. Ligthart	's-Gravenhage

Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum	Berlijn
Mej. A. C. van der Linden	Soerabaia
F. Linschoten Jr.	Utrecht
H. Lotz	Amstelveen
Prof. Huib Luns	Amsterdam
Mej. E. M. D. Lüps	's-Gravenhage
G. A. F. baron van Lynden	Soestdijk
J. C. E. baron van Lynden	's-Gravenhage
Mej. M. G. A. de Man	Middelburg
P. van Marken	Bloemendaal
H. M. Markusse	Leiden
J. P. van Marwijk	Voorburg
Dr. E. Marx	Rotterdam
Mr. F. E. Mathon	Breda
A. C. Mees	Ellecom
J. H. Menger	Batavia (C.)
N. Metselaar	Batavia (C.)
Jhr. L. D. Meyer	Batavia (C.)
A. Meijers	's-Gravenhage
A. P. F. Michel	Semarang
J. F. Milders	Batavia (C.)
W. P. Mindermann	Batavia (C.)
H. Moed Helmig	Soerabaia
G. H. Mohr	Sockaboemi
S. Mohr	Makassar
Mevr. W. Th. Moorman—Dhont	's-Gravenhage
J. H. J. van de Mortel	's-Hertogenbosch
K. F. Mulder	Shanghai (China)
D. G. W. Muller Massis	's-Gravenhage
W. Munnix	Bloemendaal
Munt- en Penningkabinet der Rijks Universiteit	Leiden
Muntmeester ('s Rijks)	Utrecht
Mej. Dr. E. Neurdenburg	Groningen
J. P. Nord Thomson	Amsterdam
E. G. de Nijs	Batavia (C.)
Prof A. W. M. Odé	Bilthoven
J. van Olderen	Soerabaia
S. G. Outhuijs	Soerabaia
H. E. Oving Bzn.	Groningen
J. Th. van Oyen	Soerabaia
Charles Parijs	Soerabaia
D. J. Pennock	Berlijn
M. K. Perk	Haarlem
Persbureau „Aneta” Indisch	's-Gravenhage
O. Pfister	Soerabaia
Mej. H. D. Plancken	's-Hertogenbosch
Mr. V. W. Ch. Ploegman	Soerabaia
Mr. D. F. Pont	Hillegom
J. Postema	Rotterdam
Dr. S. Postmus	Medan

C. F. Proos	's-Gravenhage
A. F. van Proosdij	Batavia (C.)
Dr. G. F. Pyper	Batavia (C.)
P. Pijpers	Batavia (C)
Jhr. Ir. H. E. Ram	Zeist
Jhr. Mr. Dr. A. J. C. Rethaan Macaré	's-Gravenhage
Theo van Reijn	Haarlem
Dr. J. H. O. Reys	's-Gravenhage
W. G. F. C. Rissink	Batavia (C)
G. Roelink	Djocjakarta
J. W. de Roever	Amsterdam
Mej. M. J. H. Roldanus	Leiden
P. C. W. Romanie	Soerabaia
Mr. J. van Roosmalen	's-Hertogenbosch
W. van Rooyen	Batavia (C)
B. Roseboom	Soerabaia
Mr. F. van Rossem	Rotterdam
W. van Rossum du Chattel	Voorburg
Dr. I. Rothstein	Amsterdam
Jhr. Mr. E. F. M. de Roy van Zuidewijn	's-Hertogenbosch
Mr. J. F. van Royen	's-Gravenhage
C. Rozendaal	Leiden
Mej. G. J. W. Rueb	's-Gravenhage
C. Ruys	Wassenaar
Jhr. Mr. F. L. J. van Rijckevorsel	's-Hertogenbosch
Mevr. Wed. Dr. E. van Rijckevorsel—Kolff	Rotterdam
Mej. C. Sajet	Amsterdam
L. Salomonson	Batavia (C.)
Jhr. Mr. A. F. O. van Sasse van IJsselt	's-Hertogenbosch
Mr. P. M. H. Sassen	Ubbergen
J. G. H. Sauveplanne	's-Gravenhage
C. A. B. A. M. Schade	Middelrode
J. Schäffer	Amsterdam
P. Scheffelaar Klots	Bussum
J. J. Schneider	Djocjakarta
Dr. M. Schoengen	Zwolle
F. H. Schoevaart	Malang
D. Scholtus	Utrecht
Dr. H. A. Scholtz	Almelo
J. Schoneveld van der Cloet	's-Gravenhage
Mr. G. E. F. M. van der Schrieck	Princenhage
M. Schulman	Amsterdam
J. H. Schuurmans	Soerabaia
Dr. W. C. Schuylenburg	Utrecht
L. K. Servaas	Leiden
G. Shutte Raaff	Batavia (C)
Dr. S. Simons	Bentveld
M. J. Slaats	Amstelveen
E. Baron Sloet van Oldruitenborgh	Malang
K. Sloot	Amsterdam

J. H. van der Slooten	's-Gravenhage
Mevr. G. Smith—van Stolk	Rotterdam
Mr. F. Smits	Breda
Ir. A. M. J. J. Smits van Waesberghe, c.i.	Breda
Frans Smits van Waesberghe	Breda
Jhr. Mr. M. W. Snoeck	Zwolle
So Biauw Hien	Soerabaia
L. Spaanderman	Voorschoten
J. Splinter Gzn.	Leiden
J. W. M. Staal	Makassar
M. Stäcker	Dresden
Mr. A. Staring	Vorden
Dr. J. F. M. Sterck	Aerdenhout
Mevr. I. Stibbe—Koopman	's-Gravenhage
C. Stol	Culemborg
G. Stomps	Kijkduin
N. R. Sturkop	Soerabaia
Dr. S. Sturkop	Amsterdam
Mr. J. W. I. M. Swane	Utrecht
Tan Siok Kiem	Socrabaia
J. W. Teillers	's-Gravenhage
Ir. J. H. Telders	Beverwijk
W. Tengbergen	Amsterdam
Dr. N. B. Ten Haeff	Scheveningen
B. A. Thedinga	Beverwijk
Mr. Dr. J. P. van Tienhoven	Amsterdam
Mr. R. E. Tilman	Vught
Tjio Ie Tjong	Soerabaia
J. H. Tobias	Soerabaia
C. C. Trees	New York
B. Valkenburg J. Jzn.	Scherpenzeel
G. J. van der Veen Ing.	Amsterdam
Mr. G. W. A. de Veer	Middelburg
P. J. Velsen	Batavia (C)
M. M. F. van Velsen	Semarang
F. Velthuyzen Weil	Bandoeng
J. Verboom	Soerabaia
R. Vergeer	Batavia (C)
Ir. J. F. Verhagen	Amsterdam
A. J. J. Verschuuren	Oosterhout (N.-Br.)
Mevr. A. A. van der Veur—van Wijk	Middelburg
Jhr. O. B. van Vierssen Trip	Groningen
B. de Vistarini	Soerabaia
E. Voet Jr.	Bloemendaal (N.-H.)
W. J. Voet	Haarlem
C. B. van Vooren	Batavia (C.)
Ir. E. A. Voorneman	Batavia (C.)
M. P. Voute	Baarn
B. de Vries	Batavia (C.)
H. T. de Vries	's-Gravenhage

Mevr. W. P. de Vries—geb. de Vries	Utrecht
Ir. J. van der Waerden	Amsterdam
L. W. Wakka	Batavia (C.)
G. N. van der Want	's-Gravenhage
L. F. Warnaars.	Overveen
Jhr. Ir. A. C. von Weiler	Wassenaar
Jhr. W. K. von Weiler	Wassenaar
L. Wesselo	Rotterdam
W. L. Wesselo	Batavia (C.)
Mej. N. Westerman	's-Gravenhage
Mr. W. F. M. Westerman	Scheveningen
T. H. van de Wetering.	Hemelum (Fr.)
Mr. E. A. M. J. van de Weijer	Rijsenburg (Utr.)
Lee A. White	Detroit (Mich) U.S.A.
Dr. H. J. M. Wiegiersma	Deurne
Prof. P. van der Wielen	Hilversum
Dr. K. Wientjes	Batavia
J. F. G. Wigman	Utrecht
H. Winters Mzn.	Venlo
Dirk Wolbers	's-Gravenhage
Mevr. Dr. J. W. Wurfbain	Velp (Geld.)
B. van Wijk	Delft
J. E. C. D. Yssel de Schepper	Lawang
M. J. van IJzerloo.	Rijswijk
Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen	Middelburg
F. J. G. Zegwaard	Soerabaia
J. A. van Zelm van Eldik.	Rotterdam
Alex Zimmerman	Batavia (C.)
J. C. van Zoelen	Amsterdam
W. K. F. Zwierzina	Amsterdam
W. G. Zwolle	Amsterdam

BEGUNSTIGERS

„Koninklijke-Begeer"	Voorschoten
--------------------------------	-------------

DONATEURS

J. C. de Marez Oyens	Amsterdam
Penningkabinet, Koninklijk	's-Gravenhage
Teyler's Stichting	Haarlem
Mevr. P. M. Twiss-Martini Buys	Rotterdam
C. G. Vattier Kraane	Amsterdam

PLAAT I

1e Penning Vereenigingsjaar 1935.

2e Penning Vereenigingsjaar 1935.

JAARVERSLAG VAN DE VEREENIGING VOOR PENNINGKUNST

1935

In het afgelopen jaar zijn een tweetal penningen aan de leden verzonden. De eerste herdenkt Mr. P. W. A. Cort van der Linden, Oud-Minister van Binnenlandsche Zaken 1913—1918, Minister van Staat, lid van den Raad van State en vertoont op de voorzijde diens naar links gewend borstbeeld op 89-jarigen leeftijd, terwijl de keerzijde, in een latijnsch opschrift de groote verdiensten van dien staatsman voor het vaderland dankbaar herdenkt.

De penning werd ontworpen door den Haarlemschen beeldhouwer Theo van Reijn, voor wien de heer Cort van der Linden eenige malen welwillend poseerde. Slechts eenige dagen na het verzenden van dezen penning is de hoogbejaarde staatsman te 's-Gravenhage overleden.

De tweede penning, ontworpen door den beeldhouwer L. P. J. Braat te Amsterdam huldt den bekenden letterkundige en schrijver Dr. K. J. L. Alberdingk Thym (Lodewijk van Deyssel). Hij vertoont diens beeltenis op 71-jarigen leeftijd, terwijl op de keerzijde een latijnsch opschrift, ontleend aan de Epistolae van Horatius, boven een brandende fakkel ons leert, dat gedichten niet kunnen leven als zij geschreven zijn door een dichter, die zijn dorst met water moet lesschen.

Ook de heer Alberdingk Thym poseerde eenige malen voor den beeldhouwer. Beide penningen zijn op plaat I van dit Jaarverslag afgebeeld.

16 April werd te Amsterdam ten kantore van den voorzitter de jaarvergadering gehouden, waar de gipsmodellen van beide zijden van den penning Cort van der Linden getoond werden.

Besloten werd, dat overeenkomstig de suggestie van Ds. V. W. F. B. Schmidt, Evang. Luth. predikant te Schiedam een portretpenning door de Vereeniging als eerste penning van het vereenigingsjaar 1936 zal worden uitgegeven ter herdenking van den sterfdag van Desiderius Erasmus, in 1536 te Bazel overleden. Aan den Haagschen beeldhouwer B. Ingenhousz zal het boetseeren der modellen worden opgedragen en het bestuur hoopt den penning in April of Mei te laten verschijnen.

De aan de beurt van aftreden zijnde bestuursleden, de heeren Ebeling en Hulshoff Pol werden herbenoemd. Verder werd besloten het bestuur uit te breiden en den heer Mr. J. F. van Royen, Algemeen Secretaris der P. T. T. en tevens voorzitter der Vereeniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst te verzoeken tot lid van het bestuur te willen optreden, aan welk verzoek door den heer van Royen gevolg werd gegeven.

Tevens werd Dr. N. Japikse bereid gevonden om bij voorkomende gelegenheid bij het kiezen van onderwerpen voor te vervaardigen penningen het bestuur van advies te dienen.

In September was het 10 jaren geleden, dat onze Vereeniging werd opgericht. Besloten werd om dit tweede lustrum niet te herdenken, daar de middelen

der Vereeniging niet toelieten om den leden een herdenkingspenning of eenige andere blijvende herinnering aan deze gebeurtenis toe te zenden. Want, hoewel door het toezenden van het propagandaboekje, in het vorige Jaarverslag vermeld, aan personen, van wie men mocht aannemen, dat zij belangstelling gevoelden voor den modernen penning en de kunst van den medailleur, wel eenigen voor het lidmaatschap gewonnen werden, overtrof helaas ook weer dit jaar het aantal opzeggingen dat van toetreding tot het lidmaatschap. Bedroeg het aantal leden bij het verschijnen van het Jaarverslag over 1934 nog 421, door overlijden en bedanken telt onze Vereeniging thans nog 382 leden, zoodat ook voor het nieuw begonnen vereenigingsjaar het toetreden van nieuwe leden dringend noodig is. Propaganda van onze leden voor hunne Vereeniging wordt dan ook door het bestuur met den meesten aandrang verzocht.

REKENING EN VERANTWOORDING

REKENING EN VERANTWOORDING

ONTVANGSTEN			
Saldo 31 December 1934	f	469	84
Contributies 1935	"	2.150	50
Achterstallige contributies 1933—1934	"	36	—
Vooruitbetaalde contributies 1936	"	40	—
Verkoop penningen 1926—1934	"	82	50
Verkoop Jaarverslagen	"	2	—
		f	2.780 84

OVERZICHT DER

DEBET			
Sept. 1935	Overgebracht naar de Nutsspaarbank te 's-Gravenhage.	f	280 —
Dec. 1935.	Saldo De Bas en Co. 's-Gravenhage	"	4 09
		f	284 09

VAN DEN PENNINGMEESTER OVER 1935

UITGAVEN			
Jaarverslagen 1934	f	266	44
Honorarium Kunstenaars	"	412	—
Inrichtingskosten 1e- en 2e penning 1935	"	350	—
Afslagen 1e en 2e penning 1935	"	918	50
Penningen 1926—1934.	"	52	75
Drukwerk	"	35	29
Cliché's	"	13	61
Portokosten	"	160	35
Incassokosten	"	8	34
Invoerrechten	"	95	83
Algemeene Onkosten	"	18	25
Voordeelig Saldo	"	449	48
	f	2.780	84

KAPITAALSREKENING

CREDIT			
Dec. '34. Saldo.	f	276	33
Rente.	"	7	76
	f	284	09

's-GRAVENHAGE, 31 December 1935.

De Secretaris-Penningmeester,
A. O. VAN KERKWIJK.

UITTREKSEL UIT DE STATUTEN

De Statuten vermelden als doel der Vereeniging de bevordering der Penningkunst, zoowel met het oog op de geschiedkundige beteekenis, als op de kunstwaarde van den Penning.

- a. Begunstigers, die de Vereeniging steunen met een jaarlijksche bijdrage van f 100.— of een gift ineens van f 1000.—.
- b. Donateurs, die de Vereeniging steunen met een jaarlijksche bijdrage van minstens f 25.— of een gift ineens van f 250.—.
- c. Buitengewone leden, die een jaarlijksche bijdrage of een gift ineens geven, welke bijdragen bij Huishoudelijk Reglement worden vastgesteld.
- d. Eereleden, die wegens hun verdiensten voor de penningkunst of de vereeniging door de algemeene vergadering als zoodanig zijn benoemd.
- e. Gewone leden, die een minimum contributie per jaar betalen van f 5.— (voor het buitenland f 6.—).

Jaarlijks worden minstens twee penningen in opdracht van de Vereeniging geslagen.

Van deze penningen ontvangen:

- a. de begunstigers één exemplaar in zilver en één in brons;
- b. de donateurs één in zilver;
- c. de andere leden één in brons.

Deze penningen worden niet in den handel gebracht.

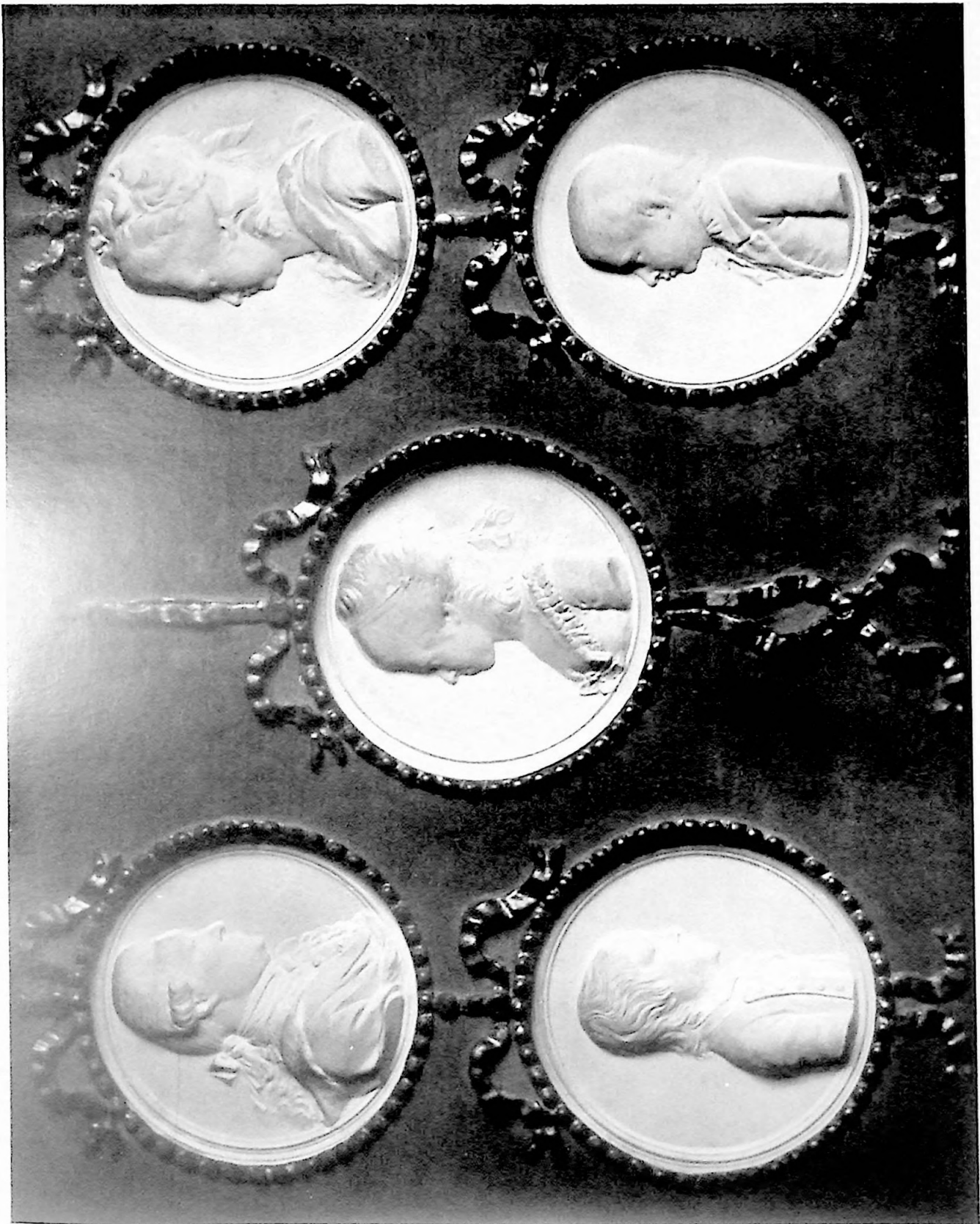
De in vorige jaren verschenen penningen kunnen nieuwe leden bekomen tegen f 2.50 per stuk voor een bronzen en f 10.— voor een zilveren exemplaar.

Van de Jaarverslagen II, IV, V, VI, VII, VIII en IX zijn nog exemplaren in voorraad, verkrijgbaar uitsluitend voor de leden, à f 0.50 per Verslag.

Nieuwe leden, die alle reeds verschenen penningen koopen, ontvangen gratis ex. van de jaarverslagen II, IV, V, VI, VII, VIII en IX.

Elk lid, dat vijf nieuwe leden aanbrengt, ontvangt als blijk van erkentelijkheid een afslag in zilver van één der door de Vereeniging uitgegeven penningen (naar keuze).

PORTRETMEDAILLONS VAN JOHANN HEINRICH SCHEPP

Het werkterrein van hen, die kleine profielportretten konden vervaardigen (b.v. in was of palmhout), was van ouds: dat van de munt en van den penning. Een nieuw gebied kwam daar bij in de 18de eeuw, toen de hernieuwde belangstelling voor antieke gemmen en cameeën ook belangstelling voor de navolging der oude voorbeelden door levende meesters schiep. De beste technici, die scherp van oog en vast van hand te voren tegen de technische moeilijkheden van het stempelsnijden opgewassen waren geweest, konden thans met het snijden van gemmen een wereldreputatie krijgen, als b.v. de Duitscher Johann Lorenz Natter, die ook in 1754 een handleiding voor het gemmensnijden had doen verschijnen.

Er bestond een besloten en onderling verknochte, internationale kring van hoog ontwikkelde, veelal voorname kenners-liefhebbers en een levendig verzamel- en ruilbedrijf; er waren internationale kunsthandelaars en internationale vervalschers op dit gebied. De gemme leende zich, als alle kleine kostbaarheden, bij uitstek voor internationaal handelsverkeer.

Toen eenmaal de nieuwe zin voor klassieke kunst, die zich het eerst bij de belangstellenden in plastiek had geopenbaard, veld won, waren, naast kleine bronzen en munten, langen tijd (vóór de Koning van Napels de jaloersch verborgen gehouden vondsten uit het Vesuvius-gebied en uit de Siciliaansche graven bekend liet worden) de gemmen en cameeën de eenige voorbeelden van antieke kunst, die, aan grootendeels vanouds bekende voorbeelden, door ieder ontwikkeld man konden worden bestudeerd en, met kennerschap en geld, ook bijeengebracht. Voor hem, wien de origineelen te kostbaar waren of die een breeder overzicht wenschte, waren afdrukken in pleister of zwavel te verkrijgen. Beroemde origineelen werden door bekwame handen gecopiëerd voor de liefhebbers; die copiïsten waren tevens de beste vervalschers.

Aansluitend aan die gemmen-studie ontstond een mode voor het relief-medailloon. Speciaal in onze eigen toegepaste kunst is het relief-medailloon een motief met voorliefde gebruikt, in hout op meubels en betimmeringen, in marmer op schoorsteenen. Mochten hierbij, naast marmeren reliefs, ook de reeds lang bekende stucreliefs uit de Romeinsche „grotti" (op de Palatinus-helling langs het Forum) invloed hebben gehad, we moeten meer uitsluitend denken aan de gemmen bij de voorliefde voor medaillons met portretten.

De nieuwe gemmensnijders hadden ook portretten van levende personen, vorsten en andere celebrititeiten gesneden, in nabootsing van Romeinsche imperatoren, en het gold als een up-to-date teeken van beroemdheid in een halfedelsteen vereeuwigd te zijn. Dat gaf aan deze kunst een nieuwe aanraking met de geleerde wereld, verder gaande dan die met de classici en archaeologen alleen. Door de verspreiding der afdrukken in pleister of zwavel werden die portretten bekend en hielpen zodoende, evenals een gravure of een penning, den roem van den afgebeelde propageeren.

De kunstindustrie zag in deze mode een nieuwe mogelijkheid voor handels-

initiatief. Sommige porceleinfabrieken droegen hun modelleurs op (b.v. J. P. Melchior van Nymphenburg, of John Flaxman van Wedgwood) medaillon-portretten van groote mannen te modeleeren, die zij in den handel brachten, uitgevoerd in biscuit-porcelain.

Eerder had al de verfranschte Italaan Nini te Parijs terracotta afdrukken in den handel gebracht van de negatieven, die hij gemaakt had van zijn relief-portretten van modieuze Parijsche grandes dames, o. a. van de Hollandsche freule van Nyvenheim.

Toen, na het vroege, Grieksch-Pompejaansche classicisme, de pompeuze Romeinsche stijl van het empire brons als versieringsmateriaal meer naar voren had gebracht, moest bij het portretmedaillon biscuit voor metaal wijken, en werd dus de herinnering aan de gemme geruild tegen die aan den penning. Ietwat geaffecteerde oorlogseenvoud stelde in Pruisen gietijzer in de plaats van brons; voor de Berlijnsche ijzergieterij ontwierp de modelleur Leonhard Posch, als laatste voorname nijverheidskunst op dit gebied, ook een aantal prachtige portretmedaillons, waaronder van verschillende leden van ons Vorstenhuis.

Duitschland, waar het kleine relief in was nimmer zijn oude populariteit had ingeboet, was daardoor goed voorbereid voor deze nieuwe mode van het kleine portretrelief. Wij vermeldden reeds den naam van den modelleur Melchior der porceleinfabriek van Nymphenburg, en ook den beroemden gemmensnijder Natter; zeker op dit gebied van het kleine portretrelief was het toenmaals geen nadeel als Duitscher te worden aangediend.

Bij den nieuwen opbloei van het classicisme had Duitschland, door kenners en schrijvers als von Stosch, Winckelmann en Lessing, een zeker even belangrijke plaats ingenomen als b.v. Frankrijk met mannen als de Caylus en Diderot. Onze landgenoot Frans Hemsterhuis behoorde tot de internationale groep van baanbrekers; slechts buiten het land, vooral in Duitschland, werd zijn beteekenis begrepen en erkend.

Voor het eerst sinds anderhalve eeuw nam Noord-Duitschland een leidend aandeel (vergiffenis, Schlüter en Knobelsdorff!) in een internationale kunststrooming. Deze activiteit is een tegenhanger van de Aufklärung.

Al telt het vroeg-classicistische Duitschland weinig klinkende namen (de architect von Erdmannsdorff is wellicht de belangrijkste), de belangstelling voor het nieuwe kunststreven was algemeen en ernstig. Niet zonder reden zijn onder de bekendste ebenisten van het laat-18de-eeuwsche Parijs zooveel Duitschers, en voorzag Roentgen uit Neuwied de hoven van half Europa met nieuwe meubels. De Duitschers hebben zelf neiging met hun "Zopfstil" te spotten; na dien stijl hebben zij zich nooit meer tot zooveel fijnheid in staat getoond.

De kracht van onzen artistieken aanleg heeft nimmer gelegen op het gebied der modeleerkunst. Voor opdrachten, waarbij hooge eischen werden gesteld, moest bijna altijd een beroep worden gedaan op het buitenland, in de eerste plaats: op onze Zuiderburen.

In de tweede helft van de 18de eeuw zien wij bij ons de voorliefde voor de Zuid-Nederlandsche beeldhouwers verdwijnen; bij hun uitbundigen aard paste de nieuwe strenge stijl ook minder. De Deutsche familiebetrekkingen van den nu in alle Provinciën regeerenden Frieschen tak der Oranjes zijn zeker niet zonder invloed geweest op de nieuwe voorkeur voor Duitschers in vele takken van beeldende kunst, maar er blijkt daaruit toch ook het nieuwe vertrouwen in Duitschland's artistieke vermogens. In minder opvallende mate ziet men

hetzelfde verschijnsel trouwens ook in andere landen, zelfs te Parijs, waar een criticus als Grimm en een graveur als Wille geacht werden.

Wij zagen hoe er verwantschap bestond tusschen de kunst van den stempelsnijder van munt en penning, den gemmensnijder en den modelleur van kleine portretreliefs. Wij zullen thans beschouwen een kunstenaar, die al die genres tegelijk beoefende. Wij bedoelen: Johann Heinrich Schepp.

Heel veel is van zijn leven niet bekend. Het belangrijkste weten wij uit het Leidsche album studiosorum, waarin hij zich inschreef op 30 Mei 1788, zooals zoovele kunstenaars om daarmee de academische voorrechten te verwerven, misschien ook om zich daarmee te recommanderen in de gunst van H.H. Studenten voor eventueele portretbestellingen. Hij woont dan Oude Vest 52. Schepp noemt zich dan "graveur & medailleur", oud 52 jaren (dus geb. 1735 of 1736) en afkomstig uit Dietz in Nassau; hij was dus een geboren onderdaan van de Oranje's. Ons land is altijd bijzonder gastvrij geweest voor de Nassauers. Velen, als militairen of als ambtenaren der Oranje's in ons land gekomen, hebben hier families gesticht, die zich die gastvrijheid ten volle waardig hebben getoond. Of de herkomst uit Nassau ook op de komst van Schepp invloed heeft gehad, is onbekend; zeker heeft zij zijn latere verhouding tot het Hof gunstig beïnvloed.

Schepp bevond zich toen reeds een aantal jaren in ons land. Reeds in 1781 vervaardigde hij den zoo nobel-klassieken ovalen eerepenning, dien de Prins van Oranje aan de officieren van Doggersbank aanbood.

Wellicht moeten wij onzen Johann Heinrich zoeken in den door Kramm, misschien door verkeerd lezen eener signatuur, "J. C. Schepp" genoemden kunstenaar, van wien hij wasboetseersels van boerenscenes in den trant van Teniers kende, uit 1770. Volgens den catalogus der Utrechtsche tentoonstelling van oudheden van 1857 waren daar echter: "twee populaire voorstellingen in was", misschien wel dezelfde als die de Utrechtenaar Kramm kende, doch alleen gemerkt: "Schepp 1770". Er bestond anders wel een J. C. Schepp, n.l. Johann Christoph, vermeld door Füssli als stempelsnijder op de munt van den Pleissenberg bij Leipzig in 1763. Een andere naamgenoot was de als goed medailleur vermelde Georg Ludwig Schepp.

Nuttige gegevens over onzen Schepp vermeldt verder Mr. M. van Doorninck, de anonyme schrijver van "Gedenkpenningen en Munten uit de Penningkast van een liefhebber der hedendaagsche Penningkunde te Deventer" (1833).

Hij vertelt o.a. het volgende:

"Onze Schepp schijnt hier te lande met een vorst van Waldeck gekomen te zijn, voor wien en voor wiens agent in den Haag, de Heer Zanders, hij fraaije steenen graveerde. Zoo bezit, onder anderen, de Heer C. F. J. Zanders de zoon in den Haag, eenen steen, de beeldtenis van zijn vader voorstellende, welke, vergeleken met het afbeeldsel door Tischbein geschilderd, eene zoo sprekende gelijkheid oplevert, dat het waarlijk te bewonderen is.

Men weet niet wanneer Schepp is overleden; maar wel, dat hij geen betrekkingen heeft nagelaten, en bij zijn overlijden in niet zeer gunstige omstandigheden verkeerde".

Deze mededeeling over de protectie van den Vorst van Waldeck is niet zonder belang, te meer waar wij haar door de verdere mededeelingen over het portret van den Heer Zanders bevestigd vinden. Zanders was n.l. inderdaad agent van den Vorst en interesseerde zich ook voor een en ander van diens beschermelingen.

Friedrich, regeerend Vorst van Waldeck sinds 1765, niet te verwarren met Prins Ludwig, die in 1793 voor onze zaak bij Werwick sneuvelde, was, evenals meerdere familieleden, in Nederlandschen militairen dienst. Hij was een dier niet zeldzame kleine Duitsche vorsten, die naar hun vermogen hebben meegewerkt om de Duitsche beschavingsopleving in haar opgang te steunen. Hoewel zijn inkomsten gering waren, heeft hij den jongen schilder Friedrich Tischbein van 1770 tot 1780 in staat gesteld te Parijs en Rome te studeeren, en daarna nog tot 1795 een jaargeld gegeven.

Ook Tischbein vindt bij zijn Haagsche verblijven van 1786—7 en 1788—9 aansluiting, zich ontwikkelend tot vriendschap, bij den Waldeckschen agent Zanders, zooals wordt medegedeeld in de herinneringen van Tischbein's dochter Karoline, die hem den "boekhandelaar Sander" noemt. In de door Joh. Naber uitgegeven "Correspondentie van de Stadhoudersche Familie" lezen wij in 1792, dat de algemeen geachte "Zanders" bankroet heeft gemaakt, men zegt: ten gevolge van te groote voorschotten aan den Vorst van Waldeck.

Misschien heeft de protectie van den Vorst van Waldeck ook geleid tot de eerste aanraking met den filosoof-aestheticus-archaeoloog Frans Hemsterhuis. Wanneer Friedrich van Waldeck in 1781 te Pymont een gedenkteekeken wil oprichten voor Anna Maria Fagel-Boreel, de aldaar overleden weduwe van Hemsterhuis' besten vriend François Fagel, wendt de vorst zich voor het ontwerp tot Hemsterhuis, tot wien hij dus in betrekking stond.

Wij vinden Schepp ook vermeld in de ongev. 1790 geschreven en 1792 uitgegeven „Brieven over de Vereenigde Nederlanden" van J. Grabner. Hij zegt: „De beste steengraveerder in den Haag, en voor zo veel als ik weet in de geheele republiek is een Duitscher, Schepp genaamd, uit het Nassausche. Hij heeft het grootste gedeelte van zijn leeftijd onder den onlangs overleden Hemsterhuis gearbeid, en zijnen smaak inzonderheid naar de voorschriften van dien ongemeen kundigen man gevormd. Schepp is tevens een goed medailleur, en, naast Holzhey, de beste in de Nederlanden."

Wij zagen, dat van Doorninck meende, dat Schepp geen betrekkingen had nagelaten; in dit verband moge worden opgemerkt, dat op de Delftsche tentoonstelling van oudheden van 1863 een biscuit medaillon van Prof. Camper, door Schepp, was ingezonden door Dr. H. L. Schepp. Misschien hebben dus toch nakomelingen van hem bestaan in ons land en mogen wij hopen op nieuwe gegevens over den kunstenaar uit die bron.

Schepp is thans voornamelijk bekend als medailleur. De penningen van Schepp munten uit, onder de meeste van zijn tijdgenooten, door goed vakmanschap verbonden met klassieke stijlzuiverheid. Wij weten echter, dat de ontwerpen dier penningen geleverd zijn door Frans Hemsterhuis, die weliswaar van den grooten Natter zelf onderricht had genoten in het boetseeren (later nog, evenals Camper, van Falconet, tijdens diens Haagsch verblijf bij Prins Galitzin), doch blijkbaar niet genoeg vertrouwen had in eigen technisch kunnen om zelf aan zijn aesthetische opvattingen tastbare gedaante te geven. De aesthetische waarde dier penningen mag dus niet op rekening worden gesteld van Schepp, maar voor de voortreffelijke uitvoering verdient hij volle eer. Schepp was, voor zoover deze penningen betreft, een uitstekend technicus, werkend onder de leiding van een hoog ontwikkeld man van fijnen kunstzin. Het zij aan een penningkundige overgelaten eenmaal aan deze reeks de bijzondere beschouwing te wijden en haar de plaats te geven, die zij verdient als hoogstaande uiting van Hollandsch classicisme.

In zijn tijd echter zal Schepp's roem zeker niet minder berust hebben op zijn gesneden halfedelsteenen, zijn gemmen. Ons geslacht heeft de belangstelling voor deze ook in afstamming edele kunst verloren, maar ongetwijfeld zal eenmaal ook daarvoor weer waardeering ontstaan en een poging worden ondernomen om Schepp's werk bijeen te brengen.

Wij hebben reeds leeren kennen zijn portretgemme van den Waldeckschen agent Zanders. Wij kennen nog een aantal zijner werken uit de catalogi der verzamelingen van Aarnout Vosmaer en van Cornelis Ploos van Amstel (beide van 1800). Daaronder bevonden zich, behalve mythologische en andere antieke voorstellingen, veelal in cornalijn gegraveerd, ook eenige portretgemmen.

Wij kennen de betrekking, die tusschen Schepp en Hemsterhuis bestond. Een uitvloeisel waarschijnlijk van die betrekking is de keuze van hen, die voor deze buitengewone eer in aanmerking kwamen. Het zijn bekende geleerden, die, evenals de verzamelaars Vosmaer en Ploos van Amstel, behoorden tot den kring van hen, met wie Hemsterhuis aanraking zocht. Zoo vinden wij in de verzameling Vosmaer den internationaal beroemden Prof. Petrus Camper, gesneden in cornalijn, en een portret in Smyrna'sch marmer van Rijcklof van Goens, den helaas in theologische en politieke disputen ondergeganen grooten taalkundige en aestheet (om slechts twee zijner kundigheden te noemen), die van 1783 tot 1786 in den Haag woonde; bij dit marmeren relief staat: „Schepp sculptentem direxit”, d.w.z. Schepp is niet zelf de beeldhouwer geweest. Daarnaast vinden wij nog een portretgemme van een baron von Kehl.

Maar van kunstwerken van zoo groote kostbaarheid als gemmen alleen kon een kunstenaar in ons kleine land niet bestaan. Zelfs de bestaande, maar staag afnemende vraag naar stempels voor penningen kon Schepp niet voldoende aan het werk houden. Wij zien hem dan ook zich bezig houden met minder ambitieuzen arbeid.

Wij vinden hem vermeld als snijder van zegelstempels, dien tak van kunstnijverheid die tot heden de oude kunst van gemmen snijden in herinnering roept. In de „Correspondentie der Stadhouderlijke Familie” wordt gesproken, in een brief van 1790 van de Prinses van Oranje aan haar dochter te Brunswijk, van een bij Schepp besteld cachet „supérieurement gravé sur une caroline”.

Ook voor zijn gave om een gelijkenis te treffen vond hij een ander emplooi dan in de portretgemme.

In de voornoemde verzameling van Ploos van Amstel troffen wij aan, naast gemmen, ook ander werk van Schepp, n.l. een aantal medaillons in pleister, wederom portretten van bekende persoonlijkheden, waaronder slechts dat van een lid der bankiersfamilie Hope den indruk eener particuliere bestelling wekt. Het zijn: de letterkundige Joh. Lublink de Jonge, Aarnout Vosmaer (beheerder van 's Prinsen naturaliënkabinet, en als zoodanig collega van Hemsterhuis, die de antiquiteiten onder zich had; tevens zelf verzamelaar van gemmen) en Prof. Andr. Bonn uit Amsterdam, met wien Schepp misschien in aanraking was gekomen door den prijsspenning, dien hij vervaardigde voor het Amsterdamsche heilkundig genootschap, waarvan Bonn een der oprichters was. Merkwaardig is dat al deze geleerden, als ook andere in dezen tijd van met de nieuwe renaissance samengaand nieuw humanisme, ook groote en zeer actieve belangstelling hadden voor de beeldende kunst.

Van al deze medaillons is mij alleen een exemplaar van het relief van Prof. Camper bekend; de reeks vormt een groep van groot iconographisch belang, als portretten van vooraanstaande mannen, van wie niet vele afbeeldingen bestaan.

Er bestaat nog een andere medaillontype van Prof. Camper, met van Goens den meest internationaal bekenden geleerde onder Schepp's modellen, namelijk hetwelk gediend heeft voor het biscuit medaillon (jasper ware), dat de fabriek van Wedgwood in den handel bracht. Als ook dit type van Schepp afkomstig is, moet men hem helaas ervan verdenken hiervoor eenvoudig het profiel der buste, in 1781 door Marie-Anne Falconet-Collot naar Camper geboetseerd, te hebben gecopiëerd. Hij heeft dan niet anders gehandeld dan de beeldhouwer Ziesenis, die op het hem opgedragen monument voor den geleerde in de Pieterskerk te Leiden een nauwkeurige copie van die knappe buste plaatste. Mogelijk is ook, dat Schepp dit medaillon van Camper heeft ontworpen in overleg met Wedgwood, die het in porcelein deed uitvoeren. Op dezelfde wijze publiceerde Wedgwood in porcelein een serie profielportretjes, die Schepp van het Stadhoudelijk gezin maakte. Hij maakte een (misschien niet complete) serie van grooter, en een van kleiner formaat. Die van klein formaat komt meestal voor te zamen ingelascht in een versierde gipsplaat (o.a. in Gem. Mus., den Haag; Oranje-Nassau Museum, aldaar; Mus. Mr. Simon van Gijn, Dordrecht). Aansluitend aan deze serie, vermoedelijk in 1787, maakt Schepp ook medaillons van den oom en den broeder der Prinses, de Koningen Fred. II en Fred. Willem II van Pruisen. Die Wedgwood-serie der Oranje's, aangevuld (voor zoover mij bekend is) met Prins Willem van Oranje, Louise de Coligny en met den Koning-Stadhouder, vond een tegenreeks in die van de vereerde martelaren der patriottenpartij: de de Witt's, Oldenbarnevelt en Grotius. In den handel moet men niet partijdig zijn! De plaquettes van den Heer en Mevrouw Meerman-Mollerus, eveneens bij Wedgwood gemaakt, zijn gemodelleerd door hun vasten modelleur Flaxman, tijdens een bezoek van dit bereisd echtpaar aan Etruria, de fabriek van Wedgwood.

Jammer is het, dat de Haagsche porceleinfabriek het niet zelf heeft aangedurfd portretmedaillons in den handel te brengen; men had een uitstekenden modelleur bij de hand, die over de beste relaties beschikte.

Toen in 1922, ter herinnering aan het zegenrijke bestuur van Prins Willem V in Nassau, op een klok te Dietz portretmedaillons van den Prins en de Prinses moesten worden aangebracht, heeft men die van Schepp tot voorbeeld genomen, niet wetend dat men daarmee tevens een oud landsman eerde.

Schepp was niet de eenige, die zulke pleistermedaillons vervaardigde. Er bestaan dergelijke reliëfs van de Stadhoudelijke familie, en van eenige harer Duitsche verwanten, door een overigens onbekenden Roblin, en ook de Utrechtsche beeldhouwer D. Mulder maakte in dien tijd pleisterreliëfs van geleerden. Dit leert ons, dat wij ongesigeneerde werken van dien aard niet zonder meer aan Schepp mogen toeschrijven.

Bij dit artikel vindt men afgebeeld een groep medaillons, op geheel gelijke wijze gemonteerd als die van de Stadhoudelijke familie. Van deze groep ken ik slechts een enkel exemplaar, bij Jhr. Mr. P. A. G. de Milly van Heiden Reinestein te Warnsveld. Wij zagen reeds, bij de gemme van Zanders en het reliëf van Hope, dat Schepp ook rechtstreeks in opdracht van particulieren werkte. Een dergelijk geval doet zich hier voor.

Wie de voorgestelden zijn, is niet bekend; wij moeten hen zoeken onder de voorname personen uit de omgeving van het Hof. Slechts zoo iemand zou op de gedachte komen, zonder aan hoogheidswaan schuldig te zijn, om zijn gezin op gelijke wijze als het Stadhoudelijke te doen vereeuwigen, ten einde eenige exemplaren te kunnen uitdeelen onder zijn naaste verwanten.

Tot 's Prinsen hofhouding behoorde als kamerheer Sigismund Pieter Alexander graaf van Heiden tot Entingen en Reinestein, geboren te Breda (niet op Laerwoud!) op 25 Nov. 1740, landdrost van Drenthe. Hij was te 's-Gravenhage in de Waalsche kerk op 24 Februari 1769 gehuwd met Maria Frederica barones van Reede, dochter van den 4den graaf van Athlone. Van dit echtpaar bestaan andere (oudere) portretten door Spinny, die, geflatteerd als zeker het damesportret is, ons weinig houvast geven. Ook het prachtige pastel, dat Liotard van Mevr. van Heiden als klein meisje maakte, helpt weinig bij de beoordeeling eener gelijkenis. Uit het huwelijk van graaf en gravin van Heiden sproot een aantal kinderen, waarvan de oudsten waren: 1° Wilhelmine Frédérique Sophie, geb. 1769, vriendin en hofdame van Prinses Louise, in 1792 ten Hove gehuwd met den militairen gouverneur der jonge Prinsen kol. von Stamford, en later grootmeesteres van Prinses Louise te Brunswijk. 2° Sigismund Jacques, geb. 1771, die de familie in ons land voortplantte en voorvader is van den eigenaar dezer portretgroep. 3° Sigismund Louis Gustave, met deze namen gedoopt in de Waalsche kerk te 's-Gravenhage op 13 Sept. 1772 (niet 1773, gelijk altijd vermeld wordt). Reeds in 1782, dus ongeveer 10 jaar oud, werd hij geplaatst onder de leiding van den voortreffelijken leermeester, den lateren admiraal van Kinsbergen. Hij trad na de revolutie in Russischen dienst, maakte daar een schitterende carrière bij de marine en wordt als de held van Navarino, uit den zeeslag tegen de Turken van 1826, door de Grieken geëerd als een der voornaamste bewerkers hunner vrijheid. Vergelijken wij deze geboorte-data met die der kinderen van den Prins-Erfstadhouder, dan zien wij bij den laatste: dochter geb. 1770, zoons geb. 1772 en 1774, en bij de van Heiden: dochter geb. 1769, zoons geb. 1771 en 1772. Voor iemand uit de omgeving van den Prins lag de gedachte wel voor de hand om bij die toevallige overeenstemming een familiegroep te wenschen in den trant van die der Oranje's, misschien ook als pendant daarvan.

Mijn vermoeden vindt steun in de uniform van het zeer jeugdige adelborstje, dat wij links beneden zien. Dit zou dan niemand anders zijn dan de later zoo beroemde Russische admiraal, die (zooals ook Carel Hendrik Ver Huell, een ander bekend leerling van van Kinsbergen) onder anderen meester dan de eenmaal zoo trouw gediende Oranje's de wereld zou toonen dat het Hollandsche zeemansbloed nog steeds deugde, ook al werd onze vloot niet meer gevreesd.

Voor dit artikel, dat naar ik hoop belangstelling heeft gewekt voor een verdienstelijk kunstenaar, mocht ik ook gebruik maken van de aanteekeningen van den heer van Kerkwijk, waarvoor ik hem hier hartelijk dank zeg.

Vorden, Januari 1936.

A. STARING.

PRIJSVRAAG VOOR EEN GEDENKPENNING

De N.V. Kon. Ned. Edelmetaal Bedrijven van Kempen, Begeer & Vos herdacht in het afgelopen jaar 1935, dat honderd jaar geleden als meesters in de registers der keurkamers te Utrecht, Gouda (Rotterdam) en Amsterdam werden ingeschreven J. M. van Kempen, Bastiaan Begeer en D. Vos.

Naar aanleiding daarvan besloot de directie een viertal prijsvragen uit te schrijven voor schilders, beeldhouwers en sierkunstenaars, met de onderwerpen:

- a. een geschilderd vrouwenportret, waarbij de schilder zijn model met sieraden naar eigen verbeelding moest tooien;
- b. dames-sieraden;
- c. zilverwerk en
- d. een gegoten of geslagen herdenkingspenning naar keuze.

Ingekomen zijn voor den penning 21 modellen, welke van 15 tot 22 Juni in „Pulchri Studio” te 's-Gravenhage op de Jubileumtentoonstelling werden geëxposeerd.

De Jury voor de beoordeeling der ontwerpen bestond uit: B. Ingenhouz, Theo van Reijn, Prof. Dr. W. Vogelsang, D. J. Wolbers en C. J. A. Begeer. De zeven beschikbare prijzen werden aan de vervaardigers der volgende ontwerpen toegekend:

- 1° Prijs, motto „Cansonetta”: Frederik Hoevenagel, Amsterdam
- 2° Prijs, motto „Blauw”: Dirk Bus, den Haag
- 3° Prijs, motto „III”: Mevr. Manja Engelhardt, den Haag
- 4° Prijs, motto „Kroning”: W. de Vries, Rijswijk
- 5° Prijs, motto „Nemo”: Mej. Marian Gobius, Voorburg
- 6° Prijs, motto „Blom”: Joh. Limpers, Haarlem
- 7° Prijs, motto „Aglavaine”: Mej. Truus van Someren Greve, Heemstede

Het Juryrapport vermeldt o.a.:

Motto „Cansonetta”: De gedachte die aan dit ontwerp ten grondslag ligt is origineel van vinding. Op geestige wijze is gebruik gemaakt van het bijzonder karakter van een gietpenning. Door de breede plastische behandeling is dit ontwerp sterk van uitbeelding geworden, terwijl voor- en achterzijde een goede letterindeeling hebben. Motto „Blauw”: De goede vlakverdeling van de voor- zoowel als van de keerzijde, maken dit ontwerp aantrekkelijk, alsook de gedachte die daaraan ten grondslag ligt. Motto „III”: Als geheel niet onverdienstelijk in zijn klassieke opvatting. Motto „Kroning”: Dit ontwerp is origineel van opvatting en vertoont een zekere verfijning. Motto „Nemo”: Hierbij is het figuurtje aardig in het vlak geplaatst, ook de plaats van de letters aan de voorzijde is goed gekozen. Motto „Blom”: De verdienste ligt bij dit ontwerp wel voornamelijk in de compositie, de keerzijde heeft verdienste om de letterplaatsing. Motto „Aglavaine”: Dit model heeft een goede vlakvulling, 't geheel kan als gietpenning gewaardeerd worden.

Het ontwerp, dat den eersten prijs behaalde, werd op een grootte van 65 mm als gietpenning uitgevoerd.

PLAAT III.

1e PRIJS

2e PRIJS

3e PRIJS

4e PRIJS

5e PRIJS

6e PRIJS

7e PRIJS

MERKTEEKEN DER VEREENIGING

waarmee na den eersten penning
alle door haar uit te geven pen-
ningen zullen voorzien worden.

